ИЗВЕШТАЈ

за работењето на Институтот за истражување
на општествениот развој РЕСИС Скопје во 2023 година

Вовед

Институтот РЕСИС е основан во март 2017 година, а активно почнува да работи од јануари 2018 година. Тимот на РЕСИС е составен од експерти во различни истражувачки области[1], како и од надворешни истражувачи со кои РЕСИС соработува врз долгорочна основа[2].

Главната цел на РЕСИС е да придонесе за позитивна општествена промена во неколку клучни области на општественото и политичкото опкружување, преку подигнување на квалитетот на општествените истражувања. РЕСИС особено ги развива применетите акциски истражувања чија главна карактеристика е учество во истражувањето на претставници на самата заедница која треба да ја спроведе општествената промена.

Преглед на реализирани проекти во 2023 година

(1) *Поттикнување на граѓанскиот ангажман во локалното владеење – (јули 2023 – јуни 2025 година)*

Во март 2023 година Институт РЕСИС доби двегодишно продолжување на проектот „Поттикнување на граѓанскиот ангажман во локалното владеење" (Локал Актив), што е поддржан од Националната фондација за демократија на САД (National Endowment for Democracy). Главната цел на овој проект е да го поттикне развојот на медиумите на заедницата во онлајн секторот на Република Северна Македонија.

Медиумите на заедницата се непрофитни форми на медиуми (радио, ТВ, принт, онлајн) што функционираат во служба на локалната заедница и со учество на локалната заедницата. Тие се исклучително важни за демократијата на едно општество, бидејќи преку нив граѓаните во малите средини можат да допрат полесно до

[1] Во тимот на РЕСИС се: д-р Снежана Трпевска, м-р Игор Мицевски, Јулијана Младеновска, м-р Ѓорѓи Митревски, Љубинка Поповска Тошева, Марија Нашоковска.
[2] Во тимот од надворешни соработници на РЕСИС во периодот 2020 до 2023 година учествуваа: д-р Ана Фрицханд (Институт за психологија при Филозофскиот факултет од Скопје), д-р Марина Тунева (независна експертка за медиуми), м-р Емилија Петреска Камењарова (медиумска експертка), Владо Апостолов (новинар), Васко Попетрески (новинар), Весна Коловска (новинар), Светлана Дарудова (новинар), Ване Трајков (новинар), Тони Ајтовски (новинар), Зоран Ѓорѓиев (новинар), Викторија Димитрова (новинарка), Орце Костов (новинар), Стеван Томовски (мрежа за теренски истражувања), Едљира Палоши (истражувач), Сотир Ристо (истражувач).

јавната сфера и да ги искажат своите проблеми, а од друга страна институциите на локално и на државно ниво подобро да се информираат за локалните проблеми и да одговорат на барањата на граѓаните.

Во рамки на проектот, за прв пат во земјава беше формиран онлајн медиумот на заедницата *Локал Актив*, кој започна да објавува содржини за потребите на граѓаните од Источниот и Југоисточниот регион. Содржините заеднички ги создаваат локални новинари и активисти на граѓанските организации од двата региона.

Во втората половина на 2023 година беше востановен и втор онлајн медиум на заедницата *Локал Актив Вардар,* наменет за граѓаните од Вардарскиот регион.

Достапно на: https://lokalaktiv.mk/ и https://lokalaktiv-vardar.mk/

(2) *Работнички права за независно новинарство*
(јануари 2023 – декември 2024 година)

Институтот РЕСИС во партнерство со Самостојниот синдикат на новинари и медиумски работници (ССНМ), го спроведуваат проектот „Работнички права за независно новинарство", поддржан од Европската Комисија. Главната цел на проектот да се постигне ефективна заштита на работните и социјалните права на новинарите и медиумските работници преку воспоставување стратешки, сеопфатен и одржлив социјален дијалог меѓу ССНМ, раководните структури на медиумските организации и државните институции надлежни за медиумската политика. Посебните цели на проектот се:

(1) Консолидирање и модернизирање на Самостојниот синдикат на новинари и медиумски работници, преку: подигнување на неговите капацитети за анализа, следење, мобилизација и застапување; организирање на неговите внатрешните структури на локално и национално ниво; и зајакнување на неговата способност да привлече нови членови и сојузници во медиумско опкружување.
(2) Создавање основа за одржлив дијалог меѓу заедницата на новинари и медиумски работници со раководните структури во медиумите, со цел да се воспостават и применат внатрешни механизми за стабилна и независна работна позиција во редакциите.
(3) Зајакнување на законските и политичките гаранции за заштита на работната позиција на новинарите во медиумите на локално и национално ниво.

Во текот на 2023 година, во рамки на проектот, беше направено мапирање на популацијата новинари и медиумски работници и беше

спроведена сеопфатна анкета на состојбата во поглед на работничките права на новинарите и медиумските работници.

Достапно на: https://www.resis.mk/vesti-i-nastani/140-profesionalen-status-i-rabotnichki-prava-na-novinarite-i-mediumskite-rabotnici

(3) *Мониторинг на медиумскиот плурализам во дигиталното време* (од септември 2023 до јуни 2024 година).

Како и во минатите неколку години, во соработка со Центарот за медиумски плурализам и медиумски слободи од Фиренца (CMPF), тимот на РЕСИС продолжи да ја спроведува проценката на состојбата со медиумскиот плурализам во земјава. Проектот Мониторинг на медиумскиот плурализам во дигиталното време е сеопфатен научно-истражувачки зафат кој има за цел да ја процени виталноста на медиумските екосистеми и заканите за медиумските слободи и плурализмот во европските земји.

Проектот се реализира во сите земји членки на ЕУ, како и во неколку земји-кандидатки за членство. Во Република Северна Македонија прв пат ваква студија беше изработена во 2017 година. Од резултатите од истражувањето беше согледана состојбата во четири главни области: Базична заштита, Плуралност на пазарот, Политичка независност и Социјална инклузивност. Проектот го координира Центарот за медиумски плурализам и медиумски слободи од Фиренца, а е финансиран со поддршка на Европската унија.

Достапно на: https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor-2023/

(4) *Индикатори за нивото на медиумските слободи и Индекс на безбедноста на новинарите од Западен Балкан* (април 2023 – јули 2026 година)

Во рамки на новиот четиригодишен циклус на проектот поддржан од Европската комисија – Регионална платформа за застапување за медиумски слободи и безбедност на новинарите од Западен Балкан – Safejournalists Network, го избра Институтот РЕСИС како истражувачка организација - координатор на истражувањето „Индиикатори за нивото на медиумските слободи и Индекс на безбедност на новинарите од Западен Балкан".

Во претходниот циклус на овој проект, истражувачите на РЕСИС ја развија Методологијата за оценка на нивото на медиумските слободи и за мерење на безбедноста на новинарите, според која новинарските здруженија во седум земји од Западен Балкан, спроведуваа две посебни истражувања: (1) Индикатори на нивото на медиумските

слободи и безбедноста на новинарите од Западен Балкан; и (2) Индекс на безбедност на новинарите од Западен Балкан.
Достапно на: https://safejournalists.net/

(5) *Индекс на овозможувачка околина за граѓанското општество (CSO Meter)" во земјите од Источното партнерство*
(Јули 2021 – Декември 2023)

Во текот на 2023 година, Институтот РЕСИС продолжи да соработува со Европскиот Центар за непрофитно право (European Centre for Not for Profit Law - ECNL) во проценката на опкружувањето во кое работат граѓанските организации во земјите од Источното партнерство. Истражувачите од Институтот РЕСИС ги валидираа податоците за 2022 година и го советуваа тимот на ECNL во финализирањето на извештајот и во планирањето на следните фази на овој проект.

Достапно на: https://csometer.info/

(6) *Анализа на комуникациските практики на Државниот завод за ревизија и дизајн на нова Комуникациска стратегија 2024-2027* – во соработка со Фондацијата за Демократија на Вестминстер - WFD (септември – декември 2023).

РЕСИС му дава експертска поддршка на Државниот завод за ревизија во неговата решеност да ја зајакне својата улога на катализатор на транспарентноста на државните институции воопшто. Оваа поддршка, со поткрепа на Фондацијата за Демократија на Вестминстер – WFD, РЕСИС ја обезбедува уште од 2018 година, кога ја направи првата Проценка на комуникациските процеси и практиките на јавно информирање на оваа Врховна ревизорска институција. По оваа процена, РЕСИС беше поткрепа во подготовката и имплементацијата на Комуникациската стратегија на ДЗР 2020-2023. Кон крајот на 2023 РЕСИС спроведе нова Процена на комуникациските процеси и заедно со ДЗР дизајнираше нова Комуникациска стратегија 2024-2027. Успехот на овој проект е препознаен од повеќе засегнати страни и во институционалниот и во граѓанскиот домен. Структурацијата и консолидацијата на комуникациските процеси во рамките на ДЗР, е поставена на таков начин што обезбедува одржливост на системот и негова отвореност кон воведување на нови начини на инволвирање на јавностите.

Достапно на: Komunikaciska_strategija_DZR_2024_2027_FINAL.pdf